

JAV LKMA Suvažiavimas

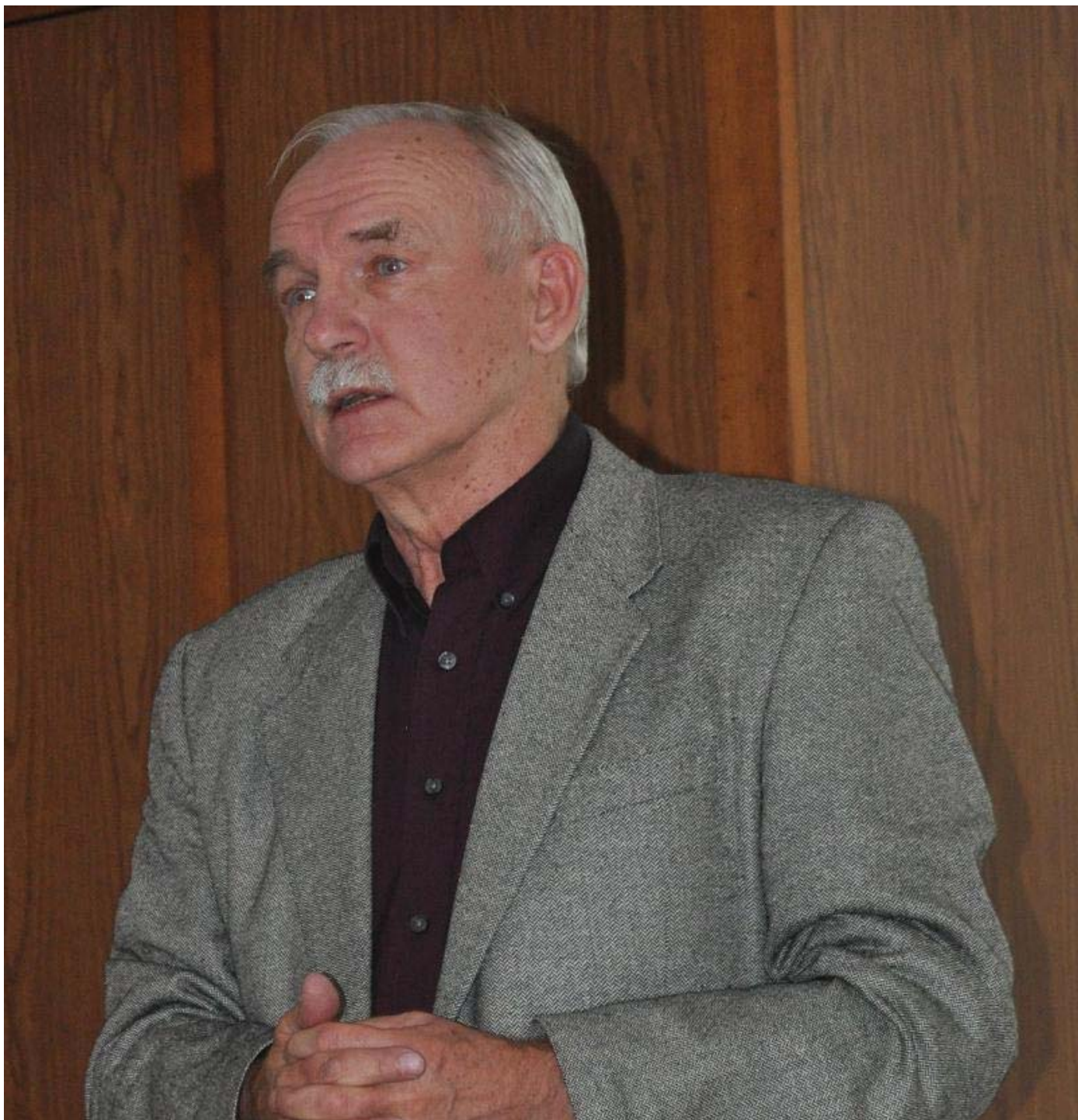
Lapkričio 20 d. Nekalto prasidėjimo vienuolyno patalpose Putname įvyko JAV Lietuvių katalikų mokslo akademijos (JAV LKMA) suvažiavimas. Mokslinių pranešimų pasiklausyti susirinko dvidešimt mokslininkų bei tų, kurie mokslu domisi.

JAV LKMA pirmininkė dr. Mirga Girniuvienė kalba apie LKMA istoriją bei tikslus (nuotr. Nomedos Girniūtės)

JAV LKMA pirmininkė dr. Mirga Girniuvienė įvadinėje kalboje kalbėjo apie LKMA istoriją, tikslus ir dabartį. Priminė, jog anksčiau LKMA suvažiavimai vykdavo kas tris metus. Tačiau paskutinis suvažiavimas įvyko jau seniai - 1988 m. Romoje. Naujoji valdyba nusprendė, jog reikia sukurti progą katalikams lietuviams mokslininkams pabendrauti, pasidžiaugti savo laimėjimais, pasidalinti patirtimi, aptarti problemas, dalintis nuomonėmis. Šio suvažiavimo tikslas - pradėti atkurti šeimynišką nuotaiką JAV lietuvių katalikų mokslininkų tarpe.

Pirma suvažiavimo dalis buvo paskirta humanitariniams mokslams. Prelegentai - dr. Aleksas Gedmintas ir dr. Aldona Lingertaitienė.

Antropologijos profesorius dr. Aleksas Gedmintas kalba apie karaimų padėtį Lietuvoje (nuotr. Nomedos Girniūtės)

Antropologijos profesorius dr. Aleksas Gedmintas kalbėjo apie dabartinę karaimų padėtį Lietuvoje. Manoma, kad karaimai etniškai susiję su totoriais. Anksčiau jie išpažinę žydų tikėjimą, bet VIII a. nuo jo atskilę ir priėmę karaizmą. Karaizmas pagrįstas pirmomis penkiomis Toros knygomis ir tikėjimu, jog kiekvienas žmogus pajėgia pats, be rabino, suprasti, ką jam kalba Dievo Žodis.

Kronikose parašyta, jog Vytautas Didysis iš Krymo atsivedė 400 karaimų. Tik neaišku, ar tai reiškia, kad jis atsivedė 400 šeimų, ar 400 žmonių. Taigi, tų laikų karaimų skaičius lieka neaiškus. Šiais laikais Lietuvoje yra likę gal 230 karaimų. Jie į savo bendruomenę priima tik grynakraujus karaimus. Tik retkarčiais priima žmogų, kuris yra pusiau lietuvis.

Dr. Gedminto mokslinis dėmesys atkreiptas į tautines mažumas ir į klausimą, kaip jos išsilaiko - kurie veiksniai joms padeda išsilaikyti, kurie kenkia. Karaimus kaip tautinę mažumą jis tyrinėja jau nuo 1999 m. Jo nuomone, nebent jie pakeis savo dabartinį nusistatymą ir pradės į savo bendruomenę priimti negrynakraujus karaimus, Lietuvos karaimai galės išlikti dar tik tris ar keturias kartas.

Dr. Gedmintas bachalaurą iš antropologijos įsigijo 1969 m. SUNY Buffalo u-te, magistrą iš antropologijos ir sociologijos 1972 m. Ball State u-te, o daktaratą iš antropologijos 1979 m. SUNY Binghamton u-te. Jis dėsto antropologiją SUNY Delhi bei SUNY Oneonta universitetuose. 2006, 2008 ir 2011 m. SUNY Oneonta studentams pravedė tyrinėjimus Lietuvoje. Pereitais metais pravedė Kultūros antropologijos kursą Baltarusijos Europos humanitarinių mokslų universitete tremtyje, kuris randasi Vilniuje

Religinio auklėjimo profesorė dr. Aldona Lingertaitienė (nuotr. Nomedos Girniūtės)

Savo pranešime dr. Aldona Lingertaitienė kėlė klausimą „Kaip formuoti lietuviško jaunimo tikėjimą JAV ir Kanadoje?“

Dr. Lingertaitienė atkreipė klausytojų dėmesį į skirtumą tarp mokslo ir tikėjimo. Anot prelegentės, yra klaida praveisti kateketines pamokas, lyg jos būtų žinių mokymas, pvz., aiškinant, kas yra Dievo įsakymai, kas yra Katalikų Bažnyčios principai, ką Jėzus darė ir mokė, ir panašiai.

Anot prelegentės, tikėjimas išteka iš giliausių širdies gelmių. Todėl tikėjimo pamokose mokinius reikia privesti prie įsitikinimo, jog Dievas yra jiems reikalingas. Kaip tai padaryti? Tikrai to nepadarysi, aiškindamas Bažnyčios tikėjimo dogmas.

Dr. Lingertaitienė citavo vieną Bostono vyskupą. Atvykęs į Šv. Petro lietuvių parapiją, vyskupas Hennessey taip kreipėsi į lietuvius: “Nenuilsdami perduokite savo vaikams savo lietuviškąją kultūrą. Tik taip išsaugosite jų tikėjimą.” Tai pareikšdamas, vyskupas turėjo omeny, jog tikėjimas atsiranda per gyvenimą ir per gilius pergyvenimus. O lietuvių kultūroje tokių pergyvenimų apstu.

Kaip pavyzdžius gilių tautos pergyvenimų dr. Lingertaitienė išskėlė Kryžių kalną, Katalikų Bažnyčios kroniką ir Sibiro kankinius. Anot prelegentės, čia slypi begalė medžiagos tikėjimo pamokoms, tačiau nepakanka tik nupasakoti istoriją - reikia padėti mokiniui išgyventi, ką išgyveno tų laikų tikintieji.

Vadovaudama Neringos stovyklai dr. Lingertaitienė yra pravedusi naktinius žaidimus kurių metu jaunimas turėjo stengtis saugumiečių nesusekti išnešti “kroniką” arba ant kalno pastatyti kryžių. Po tokių žaidimų jaunimas geriau suvokė kronikos ir kryžių kalno reikšmę.

Šiuos klausimus dr. Lingertaitienė lietė savo daktaratiniame darbe, kurį apgynė 2007 m. Bostono kolegijoje. Bachalaurą iš religinio auklėjimo ji gavo Bostone universitete 1972 m., o magistrą - Tufts universitete 1975 m. Šiuo metu ji dėsto Šv. Jono seminarijoje, kur ji vadovauja religinio auklėjimo magistro programoje.

Dalis suvažiavimo dalyvių (iš kairės į dešinę: ses. Margarita Bareikaitė, doktorantė Onutė Traitor, ses. Bernadeta Matukaitė, antropologas dr. Aleksas Gedmintas, Aldona Šermukšnytė-Shumway, fizikas dr. Ramūnas Girnius) (nuotr. Nomedos Girniūtės)

Antroji suvažiavimo dalis buvo paskirta griežtiesiems mokslams. Prelegentai - dr. Andrius Kazlauskas ir doktorantė Nomeda Girniūtė. Abiejų paskaitų metu klausytojams pasidarė aišku, jog šiais laikais biologai, tyrinėjantys vaistus ar būdus išgydyti ar išvengti ligas, stengiasi suprasti signalizavimo takus, įsivėlusius į ligos vystymosi procesą.

Chemijos profesorius dr. Andrius Kazlauskas kalba apie signalizavimo takų tyrinėjimą (nuotr. Nomedos Girniūtės)

Dr. Andrius Kazlauskas kalbėjo tema "Nauji vaistai senom akies ligom". Jis kalbėjo apie tyrinėjimus, vykdomus jo vadovaujamoje laboratorijoje. Kartais po akies traumos nuo akies obuolio atplyšta tinklainė. Gydytojai jau moka tinklainę vėl prie akies obuolio "priklijuoti", tuo būdu išsaugodami paciento regėjimą. Tačiau tam tikruose atvejuose tinklainė vėl atplyšta ir nebegalima tinkamai jos išgydyti. Pacientas tokiose sąlygose praranda regėjimą.

Dr. Kazlauskas klausytojams labai įdomiai pasakojo, kaip jo laboratorijoje dirbantys mokslininkai kūrė hipotezes ir jas eksperimentais tikrino. Po to, bandydami išaiškinti eksperimentų rezultatus, jas keitė ir tobulino. Hipotezės lietė signalizavimo takus ir veiksnius, nulemiančius jų veikimą. Tikėdami, jog tai raktinis baltymas veikiantis šios ligos išsivystyme, dr. Kazlauskas komanda nutarė tyrinėti PDGF signalizavimo taką. Po ilgai trunkančių ir gerai pergalvotų eksperimentų, jie turėjo padaryti išvadą, jog įvairūs kiti baltymai gali paveikti PDGF veikimą. Jis, norint šios ligos veiksnius suprasti, nepakanka tyrinėti tik PDGF signalizavimo taką.

Klausytojams buvo įdomu suvokti ne tik signalizavimo takų veikimą, bet ir pačių tyrinėtojų logišką mąstymą besistengiant juos suprasti, bei jų kantrybę ir ryžtą nuosekliai tęsiant tyrinėjimo darbą tokios komplikotos sistemos akivaizdoje.

Dr. Kazlauskas įsigijo daktarą iš chemijos 1986 m. Cleveland State universitete. Jis vadovauja Schepens akių mokslinių tyrimų instituto laboratorijai ir yra Harvardo medicinos mokyklos oftalmologijos profesorius. 2007 m. jis buvo apdovanotas Lew R. Wasserman premija už mokslinį darbą tyrinėjant kaip išvengti aklumą. 2008 m. jis buvo pagerbtas kaip vienas iškiliausių Cleveland State universiteto alumnas (Distinguished Alumni Award). 2009 m. Lietuvoje gavo premiją už ypatingai svarbius mokslo pasiekimus biomedicinos mokslų srityje ir vaisingą bendradarbiavimą su Lietuvos mokslininkais.

Doktorantė Nomed Girniūtė kalba apie signalizavimo takus ir vėžį

Nomed Girniūtė kalbėjo tema „Vėžys ir signalizavimo takai“. Ji iškelė keletą intriguojančių minčių. Pvz. manoma, jog jau jaunystėje visi esame turėję vėžinių lastelių, bet mūsų imuniteto sistemos pajėgė jas pašalinti. Po įžanginių pastabų, Nomed suglaustai paaiškino, kuriuo signalizavimo taku ji domisi ruošdama savo daktaratinę tezę. Šiuo metu ji tyrinėja baltymą JNK, kuris veikia, kai lastelei reikia signalizuoti, jog ji turi mirti. Įtariama, jog, nesant JNK baltymo, šis signalizavimo takas sukrinka ir vėžinės lastelės, nors yra mutuotos, gali išvengti mirties ir netgi daugintis.

Nomeda bachalaurą iš biologijos įsigijo 2007 m. Massachusetts Institute of Technology (MIT) u-te. Nuo 2007 iki 2009 m. ji dirbo profesoriaus Dr. Tyler Jacks laboratorijoje MIT u-te. 2011 m. ji įsigijo biologijos magistrą Massachusetts u-to medicinos mokykloje. Šiuo metu ji ten siekia daktarato, vykdydama tyrinėjimus vėžio srityje dr. Roger Davis laboratorijoje.

Dalis suvažiavimo dalyvių (iš kairės į dešinę: Aldona Prapuolenytė, ekonomikas dr. Edvardas Bubnys, inžinierius Antanas Girnius, dailininkė Austė Pečiūrytė, chemikas dr. Andrius Kazlauskas, fizikas dr. Ramūnas Girnius, Aldona Šermukšnytė-Shumway, antropologas dr. Aleksas Gedmitas, matematikas dr. Tomas Girnius, istorijos doktorantė Onutė Traitor, Eligijus Sužiedėlis, kun. Izidorius Sadauskas

Pasibaigus mokslinei programos daliai, suvažiavimo dalyviai visi įsijungė į diskusijas apie katalikiškumą. Svarstė, kaip skiriasi katalikai mokslininkai nuo nekatalikų mokslininkų. Pasirodė, kad klausimas ne toks jau paprastas, kaip iškart atrodė. Pritrūkus laiko, dalyviai sutiko, jog šio klausimo nagrinėjimą būtina atidėti kitam kartui.

Po diskusijų dr. Ramūnas Girnius ir dr. Mirga Girniuvienė pakvietė svečius į ALKĄ. Susidomėjusiems parodė ALKOS biblioteką bei muziejų.

ALKOS biblioteka (nuotr. Dalės Lukienės)

LKMA valdyba dėkoja Nekalto prasidejimo vienuolėm, kad taip šiltai ir vaišingai priėmė LKMA suvažiavimo dalyvius, dėkoja prelegentams už įdomias ir suprantamas paskaitas ir dėkoja dalyviams, kad jie nepabijojo dalyvauti ir netgi su tikru susidomėjimu statė klausimus bei darė pastabas.

dr. Mirga Girniuvienė
LKMA pirmininkė